

Lech Koszewski

Możliwość podjęcia pracy przez adwokata w czasie zawieszenia w czynnościach zawodowych

---

Palestra 10/11(107), 7-11

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jeszcze więcej i jeszcze lepiej. Szeroki zakres zagadnień interesujących poszczególne organizacje społeczne daje możliwość znalezienia wdzięcznego pola do pracy dla każdego adwokata. Rozumiemy, że dla prawidłowego ukształtowania postawy adwokata niezbędne jest ściśle powiązanie go z ustrojem, z organami władzy ludowej, ze społeczeństwem. Osiągnąć to można właśnie przez udział w pracy społecznej.

LECH KOSZEWSKI

Możliwość podjęcia pracy przez adwokata w czasie zawieszenia w czynnościach zawodowych

Przepisy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów zawarte w ustawie o ustroju adwokatury przewidują, że adwokat może być zawieszony w czynnościach zawodowych:

- a) orzeczeniem kary dyscyplinarnej zawieszenia w czynnościach zawodowych na okres od trzech miesięcy do lat dwóch (art. 94 ust. 1 pkt 4),
- b) w drodze tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych w związku z toczącym się postępowaniem dyscyplinarnym.

Tymczasowe zawieszenie może być orzeczone przez komisję dyscyplinarną postanowieniem (art. 94 ust. 2) lub decyzją Ministra Sprawiedliwości, wydaną w związku z poleceniem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko adwokatowi (art. 99 ust. 1).

Kara zawieszenia, którą orzeka komisja dyscyplinarna, wymierzana jest na czas ściśle określony, przy czym obligatoryjne jest zaliczanie na poczet tej kary okresu tymczasowego zawieszenia (§ 47 rozp. z dnia 22.XII.1964 r.). Ustawa nie określa natomiast okresu, przez jaki może trwać tymczasowe zawieszenie w czynnościach zawodowych, które ustaje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego (art. 99 ust. 2), bądź też — w wypadku wyrażenia zgody na uchylenie tymczasowego zawieszenia przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek komisji dyscyplinarnej lub na skutek odwołania się adwokata od postanowienia komisji dyscyplinarnej do wyższej komisji dyscyplinarnej.

Tymczasowe zawieszenie jest dla adwokata bardzo poważnym zagrożeniem, gdyż może ono trwać bardzo długo (jak to zresztą potwierdziła nieraz praktyka), a ostatecznie postępowanie dyscyplinarne może się zakończyć niewinnieniem lub orzeczeniem innej, mniej dolegliwej kary.

Sytuacja adwokata tymczasowo zawieszzonego w czynnościach zawodowych jest identyczna z tą, jaka występuje przy wykonywaniu prawomocnego orzeczenia kary zawieszenia w czynnościach zawodowych. Wynika to w sposób niewątpliwy z art. 95 ust. 4 ustawy.

Adwokat zawieszony w czynnościach zawodowych nie może występować przed sądami lub innymi organami państwowymi. Zakaz ten jest równoznaczny z czasową utratą zasadniczych uprawnień zawodowych. Mimo to adwokat pozostaje nadal członkiem zespołu, albowiem zawieszenie w czynnościach zawodowych nie powoduje rozwiązania stosunku członkostwa z zespołem (§ 17 rozporządzenia z dnia 28.XII.1963 r. o zespołach adwokackich)¹.

Dopóki adwokat pozostaje w stosunku członkostwa do zespołu, wiąże go wynikający z art. 19 § 3 ustawy o u.a. zakaz zajmowania stanowisk określonych w art. 70 tejże ustawy, dopuszczalnych dla osób wpisanych na listę adwokatów; należą tu stanowiska: pracownika nauki, pracownika organu administracji państwowej, państwowych przedsiębiorstw, instytucji i innych zakładów pracy, a także stanowiska pracownika lub członka organizacji spółdzielczych oraz radcy prawnego.

W okresie zawieszenia adwokat członek zespołu może wykonywać tylko „inne czynności” zlecone mu przez kierownika zespołu. Ustawa nie określa, jakie czynności może adwokat wykonywać w ramach zlecenia kierownika; oczywiście wyłączone jest występowanie przed sądami i innymi organami. Należy uznać, że do tych bliżej nie określonych „innych czynności” należy z pewnością udzielanie porad prawnych i opracowywanie aktów prawnych (art. 17 ust. 2 pkt 3 i 4) oraz wykonywanie prac administracyjnych w zespole. Natomiast wątpliwe jest, czy zawieszony w czynnościach zawodowych adwokat zatrudniony w zespole może pełnić dyżury, przyjmować w imieniu kierownika zlecenia i w ogóle wchodzić w kontakt z klientem, skoro nawet tablica informacyjna z nazwiskiem adwokata powinna być usunięta². Zajęcie stanowiska, że zawieszonemu w czynnościach zawodowych adwokatowi nie wolno jedynie występować przed sądami i innymi organami, nie wydaje się być wyczerpujące, gdyż praca zawodowa adwokata nie polega wyłącznie na występowaniu przed sądami. Zresztą samo wystąpienie jest skutkiem istniejących poprzednio czynności związanych z prowadzeniem sprawy, które w związku z istniejącym zakazem występowania powinny być traktowane równorzędnie z występowaniem przed sądami i innymi organami.

Gdyby zagadnienie należało pojmować w taki sposób, że adwokat w okresie zawieszenia nie może tylko występować, to mimo tego zawieszenia mógłby on normalnie prowadzić kancelarię, a w wystąpieniach posługiwać się płatnymi substytucjami. Oczywiście stanowisko takie jest nie do przyjęcia, gdyż stanowiłoby obejście instytucji zawieszenia jako celowej dolegliwości.

Adwokat wykonujący normalnie pracę w zespole z zasady nie potrzebuje pomocy w czynnościach zawodowych — z wyjątkiem substytucji. Czynności administracyjne zespołu wykonywane są przez personel na bieżąco i w normalnych warunkach pomoc jest mu niepotrzebna, świadczenie więc tego rodzaju pracy przez adwokata nawet zawieszzonego w czynnościach zawodowych byłoby zbędne. Wydaje się, że kierownictwo

¹ Uchwała Prezydium NRA z dnia 20.V.1965 r., „Palestra” nr 9/65, s. 62, jak również uchwała Prezydium NRA z dnia 5.XI.1964 r., „Palestra” nr 1/65, str. 86.

² Uchwała Prezydium NRA z dnia 11.II.1965 r., „Palestra” nr 4/65.

zespołu, chcąc zlecić zawieszonemu w czynnościach zawodowych, adwokatowi „inne czynności”, musiałoby wręcz stworzyć sztucznie dla niego taką pracę. Wynika stąd, że możliwość zatrudnienia takiego adwokata w zespole wydaje się co najmniej problematyczna i dla zespołu jest ona nieopłacalna. Dlatego też art. 95 ust. 4 zdanie ostatnie ustawy traktuje zlecenie zawieszonemu w czynnościach zawodowych adwokatowi „innych czynności” fakultatywnie.

Jeżeli kierownictwo zespołu nie będzie miało możliwości zatrudnienia zawieszonemu w czynnościach zawodowych adwokata ani nie znajdzie środków na wynagrodzenie takiego kolegi, to pozostanie on „członkiem zespołu” bez środków do życia. Stan taki będzie trwał przez cały okres zawieszenia w czynnościach zawodowych.

Adwokat, znajdujący się w takiej sytuacji, będzie musiał — w celu zapewnienia sobie utrzymania — wystąpić z zespołu. Z tą chwilą zacznie działać nie zamierzony (a przynajmniej ukryty) skutek instytucji zawieszenia, sprowadzający się do tego, że zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych na okres dłuższy niż trzy miesiące pociągnie za sobą konieczność wystąpienia z zespołu.

Zdawałoby się, że sytuacja adwokata, który wystąpi z zespołu, pozornie tylko nie wywrze żadnych niekorzystnych następstw w przyszłości. W praktyce jednak powrót do zespołu może być bardzo utrudniony, a nieraz w ogóle niemożliwy ze względu na zmiany osobowe, które w związku z wystąpieniem — chociażby czasowym — jednego adwokata mogą w zespole nastąpić. Chcąc ponownie podjąć wykonywanie zawodu, adwokat może być zmuszony do poszukiwania innej siedziby na terenie dotychczasowej swojej izby, a nawet na terenie innej izby. W ten sposób pośrednim skutkiem zawieszenia w czynnościach zawodowych, z czym łączy się konieczność podjęcia innej pracy, będzie pozbawienie możliwości wykonywania zawodu na jakiś czas po ustaniu zawieszenia lub przeniesienie siedziby zawodowej, co jest równoznaczne z wymierzaniem kar dyscyplinarnych o takim samym charakterze dolegliwości.

W okresie zawieszenia nie gwarantuje się adwokatowi minimum utrzymania, a jednocześnie zakazuje się podejmowania jakiegokolwiek zatrudnienia poza zlecaniem przez zespół „innych czynności”, o których realności wspomniano już wyżej. Zmusza to adwokata do porzucenia wykonywania zawodu.

Inaczej uregulowana jest sytuacja sędziego lub asesora sądowego zawieszonemu w czynnościach służbowych. W okresie tym sąd dyscyplinarny może ograniczyć zawieszonemu sędziemu uposażenie służbowe najwyżej do połowy wysokości³. Wprawdzie inny jest stosunek służbowy sędziego, a inny stosunek członkostwa łączący adwokata z zespołem, niemniej jednak prawo o ustroju sądów powszechnych gwarantuje zawieszonemu tymczasowo sędziemu przynajmniej skromne minimum utrzymania przy podobnym zakazie podejmowania zatrudnienia.

Adwokat zawieszony w czynnościach zawodowych pozostaje na liście adwokatów, jednakże w okresie zawieszenia traci zasadnicze upraw-

³ Art. 126 § 2 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1964 r. Nr 6, poz. 40).

nienia zawodowe, których posiadanie jest jednym z elementów składających się na stosunek łączący adwokata z zespołem. Stosunek, w jakim pozostaje adwokat do zespołu, nie polega jedynie na członkostwie. Adwokat w zespole wykonuje zawód, co powoduje istnienie pomiędzy adwokatem a zespołem także umowy o świadczenie usług⁴.

Brak jednego z tych elementów (składających się na stosunek łączący adwokata z zespołem) w razie zawieszenia w czynnościach zawodowych, polegający na czasowym braku uprawnień, a tym samym na niemożliwości świadczenia na rzecz zespołu usług — stawia pod znakiem zapytania trwanie szczególnego stosunku łączącego adwokata z zespołem. Dlatego należałoby raczej uważać, że w okresie zawieszenia w czynnościach zawodowych następuje także *quasi* zawieszenie stosunku łączącego z zespołem, które ustaje dopiero z chwilą ustania zawieszenia i podjęcia przez adwokata pracy zawodowej. W ten sposób umożliwia się podjęcie innego zatrudnienia określonego w art. 70 ustawy, dopuszczalnego dla osób nie wykonujących zawodu adwokata, co w okresie zawieszenia w czynnościach zawodowych faktycznie ma miejsce.

Interpretacja taka zgodna jest z wykładnią gramatyczną przepisu art. 70 zdanie ostatnie ustawy, który stanowi, że osoby zajmujące stanowiska wymienione w tym przepisie nie mogą wykonywać zawodu adwokata. Adwokat wykonuje zawód tylko w zespole adwokackim (lub w społecznym biurze pomocy prawnej). Wprawdzie w okresie zawieszenia jest on formalnie członkiem zespołu, jednakże zawodu adwokata faktycznie nie wykonuje, a stosunek członkostwa do zespołu należy traktować jako zawieszony z pozostawieniem tylko na liście członków zespołu.

Oceniając w taki sposób sytuację prawną adwokata zawieszzonego w czynnościach zawodowych, będzie rzeczą możliwą przyjęcie poglądu, że w okresie zawieszenia adwokat, nie wchodząc w kolizję z przepisami ustawy o ustroju adwokatury, może podjąć zatrudnienie dopuszczalne dla osób pozostających na liście adwokatów i w ten sposób zapewnić sobie utrzymanie bez konieczności występowania z zespołu i narażania się w związku z tym na ewentualne ujemne skutki w przyszłości.

Tymczasowe zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych w trakcie toczącego się postępowania dyscyplinarnego jest podyktowane interesem społecznym, który nakazuje eliminowanie z pracy zawodowej adwokata, w stosunku do którego są uzasadnione podejrzenia rażącego naruszenia przez niego zasad zawodowych. Zawieszenie w czynnościach zawodowych to kara dyscyplinarna, której celem jest wymierzenie dolegliwości za naruszenie zasad wymienionych w art. 93 ustawy o ustroju adwokatury. Obie te instytucje mają występować jako zamierzony przez prawo skutek pewnych zdarzeń faktycznych. Jednakże nie powinny one powodować skutków nie zamierzonych, nie powinny pozbawiać adwokata możliwości zarobkowania w ogóle albo uzależniać tę możliwość od nakazania adwokatowi porzucenia zespołu, co może stwo-

⁴ S. Garlicki: Charakter prawny zespołu adwokackiego i stosunku łączącego adwokata z zespołem, „Palestra” nr 4/64.

rzyć w przyszłości trudność w podjęciu wykonywania zawodu. Taki skutek zawieszenia w czynnościach zawodowych należy uznać za nie zamierzony przez ustawodawcę, a zakaz podejmowania zatrudnienia przy jednoczesnym niezagwarantowaniu środków utrzymania w okresie zawieszenia — za sprzeczny z art. 58 Konstytucji PRL.

WITOLD DĄBROWSKI

Pomoc finansowa na mieszkania adwokatów

Uchwalając preliminarz rozdziału nadwyżek finansowych Centralnego Funduszu Szkolenia Aplikantów Adwokackich, plenarne posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej przeznaczyło 1 000 000 zł na pomoc w uzyskiwaniu lokali przez adwokatów.

W uzasadnieniu tej pozycji budżetowej podkreślono, że „adwokaci-członkowie zespołów mają prawo do otrzymywania lokali w spółdzielniach mieszkaniowych. Według zasad pokrywania wkładu do spółdzielni pewną kwotę pokrywa zakład pracy z funduszu mieszkaniowego lub specjalnego. Zespoły adwokackie nie są w stanie pokrywać za swoich członków tej części wkładu i dlatego uznaje się za konieczne udzielenie radom dotacji na ten cel. Dotacja ta powinna służyć radom adwokackim do tego, by umożliwić prowadzenie właściwej polityki rozmieszczania adwokatów przez udzielenie pomocy — dla uzyskania mieszkania — przede wszystkim tym adwokatom, którzy chcą się przenieść do miejscowości, w której liczba adwokatów jest niewystarczająca.

Ponieważ z terenu dochodziły wiadomości o zdarzających się wypadkach nieprzyjmowania adwokata do spółdzielni mieszkaniowej lub mieszkaniowo-budowlanej, przeto Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej pismem z dnia 5 maja 1966 r. wystąpiło do Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego o podjęcie decyzji w sprawie przyjmowania adwokatów na członków spółdzielni. W odpowiedzi na powyższe Zarząd Centralny w dniu 6 lipca 1966 r. wyjaśnił, „że zarząd spółdzielni nie może odmówić przyjęcia na członka osoby która odpowiada wymaganiom statutu, a mianowicie posiada pełną zdolność do czynności prawnych, zgromadziła wkład mieszkaniowy bądź budowlany lub zaliczkę na wkład budowlany w ustalonej wysokości i jest wpisana do rejestru kandydatów w jednej ze spółdzielni”. W myśl uchwały nr 32 Zarządu CZSBM z dn. 19 lutego 1966 r. (I K. 6/66 poz. 36) osoba korzystająca z pomocy na uzupełnienie wkładu (w wysokości do 2/3 wkładu w spółdzielni mieszkaniowej bądź 10% kosztu budowy mieszkania w spółdzielni budowlano-mieszkaniowej) może być przyjęta na członka po uprzednim przekazaniu odpowiednich